

Korku Duvarlarını Aşmadan İslami Mücadele Süreklileştirilemez

Bahadır Kurbanoglu

28 Şubat'ın üzerinden on yıl geçti ama yol açtığı siyasi, ekonomik ve toplumsal kriz ve gerilimler mahiyetlerinde kısmi farklılaşmalar olmakla birlikte geçerliliğini koruyor. Görece iyileşmeler, 28 Şubat'ın başat yasaklarından başörtüsü meselesi; EMASYA protokolü; Şemdinli sürecinde yargı ve seçilmişler üzerindeki baskı politikaları vb ile birlikte düşünüldüğünde, kırmızı çizgilerden taviz vermeye zorlanmayanların, buna sadece AB sürecindeki dış baskılar ve ekonomi-politik daralmaları aşmak için göz yumdukları/katlandıkları söylenebilir. Egemen yapıyı kazanımlarından geri adım atmaya zorlayacak örgütlü bir muhalefetin yokluğunda, buna "demokratik teamüller" ya da "hukuk devleti idealleri" adına kendi kendilerine karar vereceklerini düşünmek safdillikten başka bir anlama gelmez. Nitekim zaman zaman yetkili yetkisiz devletlunun ağzından çıkmasına alışkın olduğumuz "28 Şubat'ın devam ettiği"ni ima eden, açıktan ifade eden, "genç subaylar" gibi bir takım gayri meşru oluşumlara atıf yapan açıklamalar aslında sadece toplumsal yapının şuur altına kazınmış psişik durumun devamını arzu eden bir mantalitenin yansıması değil, aynı zamanda buna güç yetirildiği ve aynı zindellekle yine güç yetirilebileceğinin dışavurumundan başka bir şey değil. Bu tehditkar üslup, hesap sorucu kurum ve geleneklerin olmadığı ve paranoyak zihinlerde bire on katılarak karşılığını bulduğu için sürgit devam ediyor.

28 Şubat'ın İki Mirası: 28 Şubatçı Siviller Otokontrolcü Muhalefet

Darbecilerden hesap sorulmasına ilişkin afaki tartışmalar/özlemler akıllara darbe dönemlerinin iki önemli mirasını getiriyor. Bunlar aramızda yaşıyor iken, darbecilerden hesap sorulmasını bırakın, askerlere hacet bırakmayacak kriz senaryoları, kriz yönetimleri ve rakiplerini rejime ilişkin tehdit söylemleriyle safdışı etme politikaları, travmatik hallerin toplum zihninde diri kalmasına sebebiyet veren süreçleri besliyor. Buna birde düzeni korumak için kolları sıvadıkları intibai verilen "durumdan vazife çıkaran" siviller ve "çeteler" eklenince, sürekli darbe sendromu canlılığını olabildiğince koruma istidadı göstermekte. Ama elbette suçu sadece hırsızda görmek aldatici olur. Darbe sürecine muhalif olma iddiasıyla ortaya çıkan sağ-muhafazakar güçlerin otosansürcü, otokontrolcü politikaları da, bu olağanüstü halin kanıksanmasını pekiştiriyor. Terörle Mücadele Kanunu'ndan başörtüsüne, Kürt politikasından insan hakları ihlalleri ve gayri adil hukuk düzenlemelerine kadar "evet efendimci" bu tavır, kendilerine umut bağlayan kitlelerin kimliksizliğiyle birleşince, zaten ilkesiz, örgütsüz ve tecrübesiz olan yığınların süreci kabullenmeleri kolaylaşıyor.

Meşru söylem çerçevesini "Ekonomiyi düzeltiyoruz!", "Borç ödüyoruz!", "Faizi aşağı çekiyoruz!", "AB yolunda ilerliyoruz!" tarzındaki kalıplar oluşturduğunda, "başörtüsü", "imam hatipler", "hak ihlalleri" konularındaki talepler marazlı hale geliyor. Böylece "zamansız", "realiteyle uyuşmayan", "zora sokan" ve yukarıdaki yol haritasıyla birlikte düşünüldüğünde "ayakbağı" olan söylemler karşısında da sabretmeyi, ertelemeyi, zamana bırakmayı salık veren mazeretler üretmektedir. Başka birşey ellerinden gelmiyor. Bu konular, siyasi iradenin çözmekle yükümlü olduğu değil, kriz çıkmaması için sümen altı ettiği, kendilerine destek veren kesimlerce de (özellikle muhafazakar kitle) adeta bahis açanların "fitne çıkarmak", "hükümeti zora sokmak" ve "egemenlerin dümen suyuna düşmekle" suçlandığı alanlar haline geliyor.

"AK Parti Çözemezse Biz Hiç Çözemeyiz" Teslimiyetçiliği

Özellikle İslami kesimde gözlemlenen kimliksiz, erteleyici, kendiliğindenci bu tavır, Kasım 2003 seçimlerinden bu yana umut beklenen kesimlere verilen sınırsız bir kredi halini almış görünüyor. Dört yıllık sürecin hiçbir safhasında çözüm yönünde istidat göstermemiş, her attıkları adımı iki geri adımla telafi etmiş olanlara gösterilen bu müsamaha en hafif tarifle ideolojik çarpıklık olarak açıklanabilir. İtikadi zemini muharref ve zaafli bu beklentinin 'Din'

eksenli hiçbir meşru zemini yok. Bir plan/proje ve metoda dayanmayan bu tutum, sadece günü geçiştirme ve konformizmden taviz vermeme olarak da görülebilir. Dün Refah Partisi'yle aynı düzlemde görünmekten, aynı din algısıyla anılmaktan korkan pek çok çevre ve kişi, bugün tüm ahlaki, insani, İslami beklentilerini AK Parti'ye havale etmiş bir zihniyet ve pratik arz ediyorlar. 90'ların başında çokça dillendirilen ve Müslümanlara açılım sağlaması umuduyla tartışılmasında fayda mülhaza edildiği ifade edilen "Sivil toplumcu" ideallere yönelik, "İslami mücadelenin bu tür tartışmalarla akamete uğratılmamasını" savunanlar, bugün AK Parti'nin yamacında "demokrasiyi", "laikliği", "hukuk devletini", "güçlenmesi gereken İslamcı sermaye"yi keşfediyorlar. Muhafazakar-demokratlık biraz da baştan aşağı sekülerlik içeren bu kavramsal çerçeveyi yumuşatmanın adı aslında. Bu söylem, küresel ve yerel baskıları bertaraf edici bir liman gibi görülse de, aslında aynı zamanda İslami hareketlilik sürecinin kazanımlarını akamete uğraticı bir işlev görüyor. Sözde haklarımızın geri kazanımı beklentisi adı altında sorumluluklar "modern mehdiler"e tahvil edilirken, böylelikle aynı zamanda "geleceğe de umutla bakılmış oluyor". Öyle ya, önümüzde cumhurbaşkanlığı seçimleri var, o da olmazsa bir dönem daha beklemenin kime ne zararı var ki!

"Biz Zaten Yoktuk" Kolaycılığı

28 Şubat İslami kesimde her ne kadar bugünkü savrulmaların meşrulaştırılmasına zemin teşkil eden hayal kırıklıkları ve yenilgi psikolojileri oluşturduysa da, aslında kendi ayakları üzerine basan, bağımsız bir toplumsal örgütlenme açısından "hafiflik" ve "kısa dönemli" olmakla bile nitelendirilebilirdi. Ancak 80 sonrasını -kısmen haklı bir tarzda- "Müslümanlara tepside sunulmuş bir süreç" olarak değerlendiren bakış açısına göre, 80 sonrası gelişen bu pembe ortamın akamete uğraması, Müslümanların sorunlarını gerçekçi bir iklimde tanımlarına sebebiyet verdi. Bir nevi ayna görevi gördü. Zaten 28 Şubat öncesinde varolan ideolojik/fikri zaaf ve sapmaların bu süreçte daha da ayyuka çıkması, dini, sistemi ve toplumu doğru tanımlama ve buna uygun pratikler üretmede zaafı olan çevreleri tam bir kafa karışıklığı ve yılgınlığa itti. "Bu işler böyle olmaz!" söylemi, "Hangi işler?" ve "Peki nasıl olur?" sorularına muhatap olduysa da, bu tespit aslında çözüm arayışından çok, toplumsal ve siyasal konformizmin/dünyevileşmenin ön meşrulaştırıcıları olarak arz-ı endam etti.

Dolayısıyla eğer darbe sürecinde temel sorunlarını çözmüş, ilkelerini belirlemiş sahil bir İslami hareket söz konusu olsaydı, zaten bu süreçten gerekli dersleri çıkartır, yoluna daha bir iştiaak ve özgüvenle devam ederdi. Peki ama her ne kadar "tepside sunulmuş" bir süreç olarak işlediyse de, Müslümanların 28 Şubat'a kadar süregelen özellikle 12 Eylül sonrası dönemi kendi emekleri, özverileri, çabaları açısından verimsiz geçirdikleri, çok önemli devinimler yaşamadıkları iddia edilebilir mi? Genelde küresel güçlerin ve yerelde Özalizmin liberalist politikaları ve 12 Eylül depolitizasyonunun tüm tahriplerine rağmen az işler başardıkları söylenebilir mi? Küresel ve yerel tağıti sistemleri tanımlama, tarihle ve muharref gelenekle hesaplaşmada birkaç nesil öncesine nazaran daha tutarlı, daha gerçekçi, daha somut verilere ulaşmış değil miydik? Belki arzu edilen niteliksel niceliğe ulaşılmamış olabilir ama yılların emeklerini "Biz zaten yoktuk!" tespitinin içerisine boca etmek ne derece doğru? Nitekim bu tespiti iyi niyetli ve mevcut hali aşmaya yönelik bir özeleştiri olmaktan çıkaranlar, 'önce'ye ilişkin tüm emekleri/üretimleri eskinin romantizmi, sürrealizmi ve çocuksuluğıyla itham edip, kendi dönüşümlerinin yeni projelerine payanda kılarak, 'yeni'yi meşrulaştırma adına mahkum ettiler.

Esas Bu Süreçte Daha Fazla Çaba Göstermek Gerekmez mi?

28 Şubat sürecine direnememenin, daha doğrusu direnebilecek bir iradede yoksun oluşun İslami kesimde üç tavrı öne çıkardığı söylenebilir. Sürecin getirdiğı belirsizliklerden ürkererek, savrulmalar ve seküler söylem/çözüm arayışları karşısında kendini koruma adına içe kapanan tutumu, bunlar arasında ilk sıraya oturabiliriz. Liberal savrulmalara karşın daha tutarlı olan ve

ahlaki kaygıları içinde barındıran bu tutumun Müslümanların sorunlarına gerçekçi açılımlar sağlaması güçtür.

Yeniden muhafazakarlaşma ve liberalleşmeyi aynı anda içinde barındıran ikinci tutum ise tam bir geriye dönüş halini çağrıştırmaktadır. İtikadi planda muharref geleneği aşma sürecinde sorgulanmış ve gerilerde bırakılmış pek çok kavram ve tutum bir yeniden muhafazakarlaşma rotasında tekrar keşfedilirken (!) aynı anda seküler söylem ve açılımlardan medet ummak, evrensel savunuları, baskı ortamlarının şemsiyesi olarak görmek iç içe, biri diğerinin destekçisi olarak tam bir sapma halini oluşturmaktadır. AK Parti'nin iktidara taşınma süreciyle daha da ivme kazanan bu tablo, sorunlara vahiy değil, iktidar/verili siyaset perspektifinden bakmayı da beraberinde getirmiştir. Dünyevileşmeyi olabildiğince besleyen bu yönelimin bir özelliği de, sorunları çözme hakkını kendisinden alıp, iktidardaki ellere tahvil etmeyi ve bir nevi kendisine modern/liberal şeyhler edinmeyi gerekli kılar. İslami anlamda değer ifade eden her şey, liberal metaforların hercümercine boca edilip, onların insafına terk edilir. Böylelikle, evrensel değerlerin geleneksel değerlerle buluştuğu muhtemel risklerden uzak, daha reel (!) bir siyaset/hayat telakkisi üretilmiş olur. Küresel güç ve değerler karşısında pasifize olup, güya yepyeni bir yerel-evrensel açılım üretmek anlamına gelen bu tutum, aslında egemenlerin insafında at oynatan ve kendini köklü bir tarzda inkar etmedikçe kabul görmekte zorluk çekecek bir kimlik üretiminden başka bir anlam ifade etmez. İslam'la olan tüm bağlarını koparana kadar da tek taraflı olarak sürekli taviz veren/verecek olan kendisidir.

Üçüncü tutumu ise, mevcudu iyi okumaya çalışmakla birlikte, verili durumun avantaj ya da götürülerini salt sosyo-politik açıdan hesap etmekten ziyade, konjonktürün tüm hallerine rağmen kendi öz bilincine, ilkelerine, kimliğine, değerlerine yaslanmayı ve buna bağlı olarak sorunları aşmayı şiar edinen kesim oluşturmaktadır. Hayata küsmekle teslim olmak arasındaki üçüncü bir hali yansıtan bu tutum, vahyi ve hayatı kendi emeğiyle oluşturduğu bir metod/ictihad üzere okumaya çalışmak anlamına gelmektedir. Sorumluluklarının/yükümlülüklerinin tahlilini bu hedef üzere ortaya koymaya çalışan bu tutum sahiplerinin, Allah'ın bahsettiği ve hesaba çekeceğini bildirdiği özgür iradelerini hayata ve mücadeleye ilişkin doğru bir bakış açısı ve pratik üretme yönünde sarfettikleri söylenebilir. Niteliksel ve niceliksel açıdan hangi hal üzere oldukları ayrı bir konu olmakla birlikte, mevcuda direnme ve aşma konusunda gösterdikleri istidat, aslında 28 Şubatlara ve sonrasına ilişkin takınılması gereken tutumu da belirler niteliktedir.

Sonuç olarak 28 Şubat vb. süreçlere ilişkin tahlillerimiz hangi minval üzere işlerse işlesin, kuşanmak, yaşamak ve iletmekle yükümlü olduğumuz değerler ve çabalar hak ettiği yeri bekliyor. Bunu hiçbir gelişme, hiçbir değişim akamete uğratmamalı ve içinde bulunduğumuz görece özgürlük ortamı düşünüldüğünde esas bu ortamlarda vahyi değerlerimizi kitlelere taşıma, çabalarımızı artırma, yükümlülüklerimizi yerine getirme yönündeki ictihatlarımız ve icraatlarımızın çıtası yükseltilmeli.

Haksöz Dergisi Sayı: 192 - Mart 2007

Kaynak: [Korku Duvarlarını Aşmadan İslami Mücadele Süreklileştirilemez - Bahadır Kurbanoglu](#)